

РЕЗУЛЬТАТИ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИДІВ РОДУ *SPIRAEAE* L. ІЗ КОЛЕКЦІЇ ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ» НАН УКРАЇНИ

Мета — визначити за даними інвентаризації 2018 р. таксономічний склад роду *Spiraea* L. із колекції дендропарку «Олександрія» НАН України.

Матеріал та методи. Об'єкти: види, гібриди та форми роду *Spiraea* з колекції дендропарку «Олександрія», створеної методом родового комплексу Ф. Русанова (1971) упродовж 1950—2010 рр. на ділянках гарноквітучих чагарників «Фрутіцетум», «Рідкісні рослини», та висаджені у ландшафтних композиціях дендропарку. Історію формування колекції досліджували за каталогами деревних рослин дендропарку «Олександрія» за 1996 та 2013 рр. Таксономічний склад проаналізовано за монографією «Таволги (*Spiraea* L.)» (2008) та «Чекліст дендроекзотів України» (2016). Ступінь зимостійкості наведено за 8-бальною шкалою С. Соколова (1957), ступінь посухостійкості — за 6-бальною шкалою С. П'ятницького (1961).

Результати. За даними каталогу деревних рослин 1996 р., колекція таксонів роду *Spiraea* нараховувала 20 видів і 6 гібридів, у каталозі за 2013 р. наведено 17 видів, 6 гібридів і 7 форм. Першим видом, який потрапив до колекції дендропарку в 1950 р., була *Spiraea flexuosa* Fisch. ex Cambess. За період 1956—1965 рр. колекцію поповнено 18 таксонами, за період 2000—2010 рр. — 1 видом, 2 формами і 8 культиварами. Нині вона нараховує 15 видів, 5 гібридів, 2 форми і 8 культиварів, які належать до чотирьох секцій: *Glomerati*, *Chamaedryon*, *Calospira* і *Spiraea*.

Висновки. Історія інтродукції видів роду *Spiraea* із колекції дендропарку «Олександрія» бере початок наприкінці 1950-х років. Рослини всіх таксонів формують куртини у паркових ландшафтних композиціях та на колекційних ділянках. Вони досягли генеративного стану, зимостійкі та посухостійкі. Ендемік *Spiraea polonica* Blocki, інтродукований у 2004 р. із природної популяції, формує інтродукційну популяцію у лісовому фітоценозі дендропарку, розростаючись кореневою порослю.

Ключові слова: інтродукція, інвентаризація, таксономічний склад, види роду *Spiraea* L., дендрологічний парк.

Рід *Spiraea* L. (таволга) родини *Rosaceae* Juss. нараховує близько 100 видів, які поширені в помірному та субтропічному кліматі Північної півкулі та приблизно стільки ж гібридів, культиварів і форм, кількість яких щороку збільшується. Це листопадні чагарники висотою від 0,2 до 4,0 м. Квітки зібрані в прості або складні суцвіття (зонтик, щиток, волоть). Плід — багатонасінна листянка із дрібними насінинами, іноді — з крилоподібними придатками. Листки прості, зубчасті, на верхівці лопатеві. Велике видове і формове різноманіття рослин, відмінність за висотою, габітусом, терміном цвітіння, забарвленням листків та суцвіть дають змогу широко використовувати таволги для створення садово-паркових ком-

позицій і поєднувати їх у змішаних групах ландшафтних парків. Декоративні властивості рослин роду найбільше виявляються у період цвітіння навесні та під час осіннього забарвлення листків [1].

Мета досліджень — визначити за даними інвентаризації 2018 р. таксономічний склад видів роду *Spiraea* із колекції дендропарку «Олександрія» НАН України.

Матеріал та методи

Об'єктами наших досліджень були рослини з колекції роду *Spiraea* дендропарку «Олександрія», створеної методом родового комплексу Ф. Русанова [7] упродовж 1950—2010 рр. на ділянках гарноквітучих чагарників «Фрутіцетум», «Рідкісні рослини», та висаджені у ландшафтних композиціях дендропарку.

Історію формування колекції досліджували за каталогами деревних рослин дендропарку «Олександрія» [2, 3]. Таксономічний склад проаналізовано за монографією «Таволги (*Spiraea* L.)» (2008) [1] та «Чекліст дендроекзотів України» (2016) [4]. Ступінь зимостійкості наведено за 8-бальною шкалою С. Соколова [6], ступінь посухостійкості — за 6-бальною шкалою С. П'ятницького [5].

Результати та обговорення

За даними каталогу 1996 р. [3], колекція видів роду *Spiraea* нараховувала 20 видів і 6 гібридів, у каталозі 2013 р. згадано 17 видів, 6 гібридів та 7 форм [2].

Першим видом, який потрапив до колекції дендропарку в 1950 р., була *Spiraea flexuosa* Fisch. ex Cambess. (таволга звивиста), яка наводиться у ландшафтних композиціях кварталів 10, 16, 17, 18, 21, 25 (куртинні посадки). У 2018 р. куртини *S. flexuosa* знайдено на ділянках 10, 14 і 17.

Вид належить до секції *Chamaedryon*. Ареал охоплює Сибір, Далекий Схід, Монголію, Північну Корею. В умовах дендропарку цей чагарник з тонкими звивистими гонами сягає висоти до 1,5 м. Рослини зимостійкі (I) і досить посухостійкі (4), мають білі квіти, зібрані у щитки. Цвітуть у I-II декаді травня, плодонносять у серпні.

За період 1956—1960 рр. колекцію поповнено такими таксонами:

Spiraea × *vanhouttei* (Briot) Zabel (*S. cantoniensis* × *S. trilobata*). Належить до секції *Chamaedryon*, найпоширеніша серед таволг. Формує куртини у кварталах 2, 5, 6, 8—10, 18, 21, 24, 27—31. Чагарник сягає до 2,5 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Рослини рясно цвітуть у I-II декаді травня. Білі квітки зібрані у багатоквітковий зонтик. У вересні—жовтні листки забарвлюються в шарлаховий колір. Це найкрасивіший вид роду, який здавна використовують у ландшафтних композиціях.

Spiraea crenata L. (таволга зарубчаста) належить до секції *Chamaedryon*. Поширена у Південно-Східній Європі, Західному Сибіру, Середній Азії, на Кавказі; в Україні трапляється

у лісостеповій та степовій зонах. У дендропарку ростуть декілька екземплярів на ділянці «Фрутіцетум» і в кварталі 10. Це чагарник з дугоподібно зігнутими пагонами, до 2,0 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у I-II декаді травня. Білі квітки зібрані у суцвіття зонтик.

Spiraea chamaedryfolia L. (таволга дібровколиста) належить до секції *Chamaedryon*. Природний ареал охоплює Західний та Східний Сибір, Середню Азію, Середню Європу. Формує куртини на ділянці «Фрутіцетум» і в паркових композиціях кварталів 14, 16, 18, 21. Чагарник з прямими пагонами, 1,2—1,5 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у II-III декаді травня. Білі квітки зібрані у щиткоподібні суцвіття.

Spiraea gemmata Zabel (таволга брунькова) належить до секції *Chamaedryon*. У «Чеклісті...» [4] наводиться як синонім *S. mongolica* Maxim. Ми вважаємо, що *Spiraea gemmata* за систематичними ознаками чітко відрізняється від *S. mongolica*. Відома у культурі з кінця XIX ст. Походить із північно-західного Китаю. На ділянці «Фрутіцетум» росте один екземпляр. Чагарник з дугоподібно зігнутими пагонами, до 1,7 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (4). Цвіте у III декаді травня. Білі квітки зібрані у багатоквіткові складні зонтики. Вид декоративний у період цвітіння.

Spiraea fritschiana Schneid. (таволга Фрічшева) належить до секції *Calospira*. У «Чеклісті...» [4] наводиться як синонім *S. japonica* L., але нами вид ідентифікований як *S. fritschiana*. Природний ареал охоплює Китай до Кореї. Формує куртини на ділянках «Фрутіцетум» і «Великій галявині» (кв. 28). В умовах дендропарку в 60-річному віці досягає висоти 1,0 м, має пряморослі пурпурові пагони. Зимостійкий (I) та посухостійкий (4) вид. Цвіте у III декаді травня. Білі квітки зібрані у густий щиток.

Spiraea wilsonii Duthie (таволга Вільсона) належить до секції *Calospira*. Походить із південно-західного Китаю. У дендропарку «Олександрія» рослини сформували дві куртини із 8—10 рослин на ділянці «Фрутіцетум» і «Великій

галявині» (кв. 28). Чагарник із дугоподібно зігнутими пагонами, 2,0—2,5 м заввишки, зимостійкий (I) і посухостійкий (5). Цвіте у III декаді травня. Білі квітки зібрані у багатоквіткові прості чи складні щитки. Декоративний у групових та солітерних посадках.

Spiraea × multiflora Zab. (таволга багатоквіткова), гібрид *S. hypericifolia* × *S. crenata*, належить до секції *Chamaedryon*. Формує куртину на ділянці «Фрутіцетум». Чагарник до 2,0 м заввишки, зимостійкий (I-II) і посухостійкий (4). Цвіте у III декаді травня. Білі квітки зібрані у щиток.

Spiraea sargentiana Rehd. (таволга Саржента) належить до секції *Calospira*. Походить із південно-західного Китаю. У дендропарку росте один кущ у кв. 14, який не наводиться у каталозі за 1996 р., але є у каталозі за 2013 р. Декоративний чагарник із пряморослими пагонами, досягає 1,7 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у III декаді травня. Кремово-білі квітки зібрані у щиткоподібну волоть.

У 1960—1965 рр. колекцію поповнено такими таксонами:

Spiraea × billiardii Hering (таволга Білларда). Виведений у Франції гібрид *S. douglasii* Hook. × *S. salicifolia* L. (секція *Spiraea*). У дендропарку формує дві куртини у кварталах 14 і 24 (Горіхова галявина). Чагарник із пряморослими пагонами, сягає до 2,0 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (4). Цвіте наприкінці червня, повторно — на початку вересня. Рожеві квітки зібрані у вузьку довгу (до 20 см) густу пірамідальну волоть.

Spiraea alba Du Roi (таволга біла) належить до секції *Spiraea*. Походить із Північної Америки. У дендропарку росте один кущ у кв. 10, який у каталогах не наведено. Чагарник із пряморослими пагонами, 1,7 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у III декаді липня. Квітки білі, зібрані у пірамідальну волоть.

Spiraea canescens D. Don (таволга сивувата) належить до секції *Calospira*. Природний ареал — Гімалаї. Росте на ділянці «Фрутіцетум». У каталозі за 2013 р. вид не наведено.

Чагарник із дугоподібними пониклими пагонами, 1,3 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Декоративний вид. Цвіте одним із перших серед видів таволги у III декаді травня. Квітки білі, зібрані у багатоквіткову густу щиткоподібну волоть.

Spiraea × cinerea Zabel (таволга сива), гібрид *S. hypericifolia* × *S. cana* Waldst. et Kit. Належить до секції *Chamaedryon*. Формує куртину у кварталах 14 і 28. Вид не наведено у каталозі за 1996 р. Розгалужений чагарник із тонкими пагонами, до 1,3 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у II декаді травня. Квітки білі, зібрані у малоквітковий зонтик.

Spiraea × cinerea Zabel 'Grefsheim' (таволга норвезька) належить до секції *Glomerati*. Поповнила колекцію у 2007 р. Культивар було знайдено в Норвегії у школі Грефсгейм у 1949 р., звідки поширилась по всій Західній Європі. Росте у кварталах 8, 15 і 20. Чагарник із тонкими дугоподібними пагонами, до 1,2—2,0 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у I декаді травня, до розпускання листків. Квіти білі, зібрані в густий багатоквітковий сидячий зонтик.

Spiraea douglasii Hook. (таволга Дугласа) належить до секції *Spiraea*. Походить із Північної Америки. У колекції росте один кущ на ділянці «Фрутіцетум», який формує куртину. У каталозі за 1996 р. вид не наведено. Чагарник із прямими пагонами, до 1,7 м заввишки. Цвіте у I-II декаді червня. Квітки темно-рожеві, зібрані в густу вузькопірамідальну волоть 10—20 см завдовжки.

Spiraea media Franz. Schmidt (таволга середня) належить до секції *Chamaedryon*. Природний ареал — Північна Монголія, Японія, Китай, Північна Корея, Сибір, Далекій Схід, Середня Азія, Європа (в Україні — південно-західні області, Карпати). Один кущ росте на ділянці «Фрутіцетум» і формує куртину в кв. 14. У каталозі за 1996 р. вид не наведено. Чагарник із пряморослими міцними пагонами до 1,5 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у III декаді травня. Квітки білі, зібрані у багатоквітковий простий щиток.

Spiraea japonica L. (таволга японська). Рік інтродукції у каталозі за 2013 р. наведено як 2000 р. Вид належить до секції *Calospira*. Походить із Південно-Східної Азії. Формує куртини у кварталах 18, 28 і 31. Чагарник із пурпурово-коричневими вертикально розташованими пагонами, до 1,3 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте з III декади червня до II декади липня. Квітки різних відтінків рожевого зібрані у щіткоподібну волоть. Декоративний у період цвітіння і під час осіннього забарвлення листків.

Spiraea nipponica Maxim. (таволга ніппонська) належить до секції *Chamaedryon*. Походить із Японії. Формує куртини на ділянці «Фрутіцетум» і в кварталах 12 та 13. Чагарник із пряморослими та у верхній частині дугоподібно зігнутими пагонами, до 1,8 м заввишки. Зимостійкий (I), посухостійкий (4). Цвіте у III декаді травня. Квітки білі, зібрані у щиток.

У 2008 р. до колекції залучено *S. nipponica* 'Snowmound' (кв. 21). Низькорослий (35 см

заввишки) компактний куш з пряморослими пагонами. Цвіте одночасно із *S. nipponica*.

Spiraea salicifolia L. (таволга верболиста) належить до секції *Spiraea*. Ареал — південно-східна Європа, Північно-Східна Азія, Японія. Формує багаточисельні куртини у кварталах 6, 15, 17, 18, 24 і 27. Чагарник із пряморослими пагонами, до 2,0 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у III декаді червня — I-II декадах липня. Квітки рожеві, зібрані у пірамідальну волоть.

Spiraea × *fontenaysii* Lebas (таволга фонтенезійська) належить до секції *Spiraea*. Гібрид *S. canescens* × *S. salicifolia* знайдено у Франції К. Біллардом у 1866 р. Формує куртину на ділянці «Фрутіцетум», у каталогах не наведений. Чагарник із вертикальними пагонами, до 2,0 м заввишки, зимостійкий (I), посухостійкий (5). Цвіте у III декаді травня. Квітки білі, зібрані у кеглеподібну волоть (таблиця).

У період 2000—2010 рр. колекцію поповнено такими формами і культиварами: *S. japonica*

Таксономічний склад колекції роду *Spiraea* L. у дендропарку «Олександрія» НАН України

Representation of species of genus *Spiraea* L. in collection of the dendropark *Olexandria* of the NAS of Ukraine

Секція	Вид	Гібрид	Форма і культивар
Glomerati Nakai			<i>Spiraea</i> × <i>cinerea</i> Zabel 'Grefsheim'
Chamaedryon Ser.	<i>Spiraea flexuosa</i> Fisch. ex Cambess. <i>Spiraea crenata</i> L. <i>Spiraea chamaedryfolia</i> L. <i>Spiraea gemmata</i> Zabel <i>Spiraea media</i> Franz. Schmidt <i>Spiraea nipponica</i> Maxim. <i>Spiraea polonica</i> Blocki	<i>Spiraea</i> × <i>vanhouttei</i> (Briot) Zabel <i>Spiraea</i> × <i>multiflora</i> Zab. <i>Spiraea</i> × <i>cinerea</i> Zabel	<i>S. nipponica</i> 'Snowmound'
Calospira K. Koch.	<i>Spiraea fritschiana</i> Schneid. <i>Spiraea wilsonii</i> Duthie <i>Spiraea sargentiana</i> Rehd. <i>Spiraea canescens</i> D. Don <i>Spiraea japonica</i> L.		<i>S. japonica</i> 'Crispa' <i>S. japonica</i> f. <i>froebelii</i> Rehd. <i>S. japonica</i> 'Goldflame' <i>S. japonica</i> 'Little Gem' <i>S. japonica</i> 'Little Princess' <i>S. japonica</i> f. <i>macrophylla</i> (Simon-Louis) Zabel <i>S. japonica</i> 'Plena' <i>S. japonica</i> 'Goldmund'
Spiraea	<i>Spiraea salicifolia</i> L. <i>Spiraea douglasii</i> Hook. <i>Spiraea alba</i> Du Roi	<i>Spiraea</i> × <i>fontenaysii</i> Lebas <i>Spiraea</i> × <i>billiardii</i> Hering	

f. *froebelii* Rehd. (кв. 28), *S. japonica* f. *macrophylla* (Simon-Louis) Zabel (кв. 29, 31), *S. japonica* 'Crispa' (кв. 21, 27, 29), *S. japonica* 'Goldflame' (кв. 21), *S. japonica* 'Goldmund' (кв. 21), *S. japonica* 'Little Gem' (кв. 21), *S. japonica* 'Little Princess' (кв. 21, 29), *S. japonica* 'Plena' (ділянка «Фрутіцетум»).

Дослідник роду *Spiraea* R. Businsky [9] запропонував форми і культивари, які раніше належали до виду *S. bumalda* Burvenich, віднести до *S. japonica*, оскільки *S. bumalda* сприймається як культивар таволги японської, тобто *S. japonica* 'Bumalda' (R. Businsky, 2002, s.72.). Бельгійський садівник F. Burvenich описав у культурі *S. bumalda* у 1891 р. як окремий вид. Пізніше *S. bumalda* описували як гібрид *S. japonica* × *S. albiflora* (Mig.) Zabel або як варіацію *S. japonica*. Відрізняється *S. bumalda* від *S. albiflora* лише рожевим забарвленням квіток. Отже, віднесення форм і культиварів до *S. bumalda* ми вважаємо нелегітимним.

У 2004 р. колекцію поповнено видом, внесеним до Червоної книги України [8], — *Spiraea polonica* Blocki, який належить до секції *Chamaedryon*. Ендемік Західного Лісостепу України, привезений з природного оселища — чагарникових заростей вапнякових схилів у Жижавському районі Тернопільської області. Нині вид формує інтродукційні локуси на колекційних ділянках «Рідкісні рослини», «Фрутіцетум», у кварталах 15 і 28, загальною площею 59 м² і нараховує 64 різновікових особини. Чагарник до 1,5 м заввишки, зимостійкий (І), посухостійкий (5). Цвіте у І-ІІ декадах травня. Квітки білі, зібрані у щиткоподібне суцвіття.

Види таволг, які росли на колекційній ділянці «Фрутіцетум» і наведені у каталозі за 1996 р. (*Spiraea expansa* Wall. (у «Чеклісті... [4]» синонім *S. bella* Sims.), *S. menziesii* Hook. (у «Чеклісті... [4]» наводиться, як *S. douglasii* Hook. var. *menziesii* (Hook.) C. Presl, *S. miyabei* Koidz., *S. × nudiflora* Zabel, *S. rosthornii* Pritz., *S. sericea* Turcz. (у «Чеклісті... [4]» наводиться як дендроавтохтон *S. media* Schmidt), *S. × syringiflora* Lemoine, *S. thunbergii* Sieb. ex

Blume, *S. tomentosa* L., *S. trilobata* L., *S. ussuriensis* Pojark.) не знайдено. У каталозі за 2013 р. наводяться види, які росли на ділянці «Фрутіцетум» і яких немає у попередньому виданні, — *S. albiflora* (Mig.) Zabel і *S. arguta* Zabel (рік інтродукції — 1962). Їх також не знайдено. Нині колекція нараховує 15 видів, 5 гібридів, 2 форми і 8 культиварів, які належать до 4 секцій (*Glomerati*, *Chamaedryon*, *Calospira*, *Spiraea*).

Висновки

Історія інтродукції видів роду *Spiraea* з колекції дендропарку «Олександрія» бере початок наприкінці 1950-х років. Нині вона нараховує 15 видів, 5 гібридів, 2 форми і 8 культиварів, які належать до 4 секцій (*Glomerati*, *Chamaedryon*, *Calospira*, *Spiraea*), які формують куртини у паркових ландшафтних композиціях та на колекційних ділянках. Рослини всіх видів досягли генеративного розвитку, зимостійкі та посухостійкі. Ендемік *Spiraea polonica* Blocki, інтродукований у 2004 р. із природного оселища, формує інтродукційну популяцію у лісовому фітоценозі дендропарку, розростаючись кореневою порослю.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Бонюк З.Г. Таволги (*Spiraea* L.): монографія / З.Г. Бонюк. — К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. — 248 с.
2. Каталог деревних рослин дендрологічного парку «Олександрія» НАН України [Калашнікова Л.В., Дойко Н.М., Бойко Н.С., Драган Н.В. та ін.] Довідник / За загальною ред. С.І. Галкіна. — Біла Церква, 2013. — 62 с.
3. Мордатенко Л.П. Древа і куші дендрологічного парку «Олександрія» НАН України / Л.П. Мордатенко, С.І. Галкін, В.М. Гайдамак. — Біла Церква, 1996. — 52 с.
4. Попович С.Ю. Чекліст дендроекзотів України / С.Ю. Попович, А.С. Власенко, О.Г. Кривенко. — К.: ЦП «Компринг», 2016. — 546 с.
5. Пятницький С.С. Практикум по лесной селекции / С.С. Пятницький. — М.: Изд-во с/х литературы, журналов и плакатов, 1961. — 271 с.
6. Соколов С.Я. Современное состояние теории акклиматизации и интродукции растений / С.Я. Соколов // Тр. БАН АН СССР. — М.; Л., 1957. — Сер. 6., вып. 2. — С. 9—32.

7. Русанов Ф.Н. Метод родовых комплексов в интродукции растений и его дальнейшее развитие / Ф.Н. Русанов // Бюл. ГБС АН СССР, 1971. — Вып. 81. — С. 15—20.
8. Червона книга України. Рослинний світ / [за ред. Я.П. Дідуха]. — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — 900 с.
9. Businsky R. The genus *Spiraea* in cultivadet in Bohemia, Moravia and Slovakia / R. Businsky, L. Businska // Acta Pruhoniana. — 2002. — 165 s.

Рекомендував О.М. Горелов
Надійшла 28.12.2018

REFERENCES

1. Bonyuk, Z.G. (2008), Tavolgy (*Spiraea* L.): monografiya (2008), [Tavolgi (*Spiraea* L.): monograph]. Kyiv, 248 p.
2. Katalog derevnyx roslin dendrologichnogo parku Oleksandriya NAN Ukrayiny [dovidnyk]: (2013), [Catalogue of woody plants of dendrological park «Oleksandria» of the NAS of Ukraine [Reference book]. Bila Tzerkva, 62 p.
3. Mordatenko, L.P., Galkin, S.I. and Gajdamak, V.M. (1996), Dereva i kushhi dendrologichnogo parku «Oleksandriya» NAN Ukrayiny [Trees and shrubs of dendrological park «Oleksandria» of the National Academy of Sciences of Ukraine]. Bila Tzerkva, 52 p.
4. Popovych, S.Yu., Vlasenko, A.S. and Krivenko, O.G. (2016), Chelklist dendroekzotiv Ukrayiny [Chelklist of Dendroexotic Ukraine]. Kyiv, 546 p.
5. Pyatnitsky, S.C. (1961), Praktikum po lesnoj selekcyi [Workshop on forest selection]. Moscow, 271 p.
6. Sokolov, S.Ya. (1957), Sovremennoe sostoyanye teoryi akklymatyzacyi y yntrodukcyi rastenyj [Current state of the theory of acclimatization and introduction of plants]. Trudy Botanycheskogo ynstytuta AN SSSR [Proceedings of the Botanical Institute of Academy of Sciences of the USSR. Moscow, Leningrad, ser. 6, vyp. 2, pp. 9—32.
7. Rusanov, F.N. (1971), Metod rodovyx kompleksov v yntrodukcyi rastenyj y ego dalnejshee razvytye [The method of generic complexes in the introduction of plants and its further development]. Byul. GBS AN SSSR [Bul. MBG of Academy of Sciences of the USSR], vyp. 81, pp. 15—20.
8. Chervona knyga Ukrayiny. Roslynniy svit (2009), [The Red Book of Ukraine. Flora]. Kyiv, 900 p.
9. Businsky, R. and Businska, L. (2002), The genus *Spiraea* in cultivadet in Bohemia, Moravia and Slovakia. Acta Pruhoniana, 165 p.

Recommended by O.M. Gorelov
Received 28.12.2018

Л.В. Калашикова¹, З.Г. Бонюк²

- ¹ Государственный дендрологический парк «Александрія» НАН Украины, Украина, Киевская обл., г. Белая Церковь
- ² Ботанический сад имени акад. А.В. Фомина Учебно-научного центра «Институт биологии и медицины» Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, Украина, г. Киев

РЕЗУЛЬТАТЫ ИНВЕНТАРИЗАЦИИ ВИДОВ РОДА *SPIRAEA* L. ИЗ КОЛЛЕКЦИИ ДЕНДРОПАРКА «АЛЕКСАНДРИЯ» НАН УКРАИНЫ

Цель — определить по данным инвентаризации 2018 г. таксономический состав рода *Spiraea* L. из коллекции дендропарка «Александрія» НАН Украины.

Материал и методы. Объекты: виды, гибриды, формы и культивары рода *Spiraea* из коллекции дендропарка «Александрія», созданной методом родового комплекса Ф. Русанова (1971) в течение 1950—2010 гг. на участках красивоцветущих кустарников «Фрутицетум» и «Редкие растения», и высаженные в ландшафтных композициях дендропарка. Историю формирования коллекции исследовали по каталогам древесных растений дендропарка за 1996 и 2013 г. Таксономический состав проанализировали по монографии «Таволги (*Spiraea* L.)» (2008) и «Чеклист дендроекзотов Украины» (2016). Степень зимостойкости приведена по 8-балльной шкале С. Соколова (1957), степень засухоустойчивости — по 6-балльной шкале С. Пятницкого (1961).

Результаты. По данным каталога древесных растений 1996 г., коллекция таксонов рода *Spiraea* насчитывала 20 видов и 6 гибридов, а в каталоге за 2013 г. указаны 17 видов, 6 гибридов и 7 форм. Первым видом, попавшим в коллекцию дендропарка в 1950 г., была *Spiraea flexuosa* Fisch. ex Cambess. За период 1956—1965 гг. коллекция пополнена 18 таксонами, за период 2000—2010 гг. — 1 видом, 2 формами и 8 культиварами. На сегодняшний день она насчитывает 15 видов, 5 гибридов, 2 формы и 8 культиваров, которые относятся к четырем секциям: *Glomerati*, *Chamaedryon*, *Calospira* и *Spiraea*.

Выводы. История интродукции видов рода *Spiraea* из коллекции дендропарка «Александрія» берет начало в конце 1950-х годов. Растения всех таксонов формируют куртины в парковых ландшафтных композициях и на коллекционных участках. Они достигли генеративного развития, зимостойкие и засухоустойчивые. Эндемик *Spiraea polonica* Block., интродуцированный в 2004 г. из природной популяции, формирует интродукционную популяцию в лесном фитоценозе дендропарка, разрастаясь корневой порослью.

Ключевые слова: интродукция, инвентаризация, таксономический состав, виды рода *Spiraea* L., дендрологический парк.

L.V. Kalashnikova¹, Z.G. Bonyuk²

¹ State Dendrological Park *Olexandria*,
Ukraine, Kyiv Region, Bila Tserkva

² O.V. Fomin Botanical Garden SEC “Institute
of Biology and Medicine” of Taras Shevchenko
National University of Kyiv, Ukraine, Kyiv

RESULTS OF THE INVENTORY OF SPECIES
OF GENUS *SPIRAEA* L. FROM COLLECTION
OF THE DENDROPARK *OLEXANDRIA*
OF THE NAS OF UKRAINE

Objective — to study of the taxonomic composition of the genus *Spiraea* L. of the dendropark *Oleksandria* collection according to the inventory data of 2018.

Material and methods. Objects: species, hybrids and forms of the genus *Spiraea* from collection of dendropark *Olexandria*, created by the method of the F. Rusanov generic complex (1971) during 1950—2010 in plots “Fruticetum”, “Rare plants” and planted in the landscapes compositions of the dendropark. The history of the formation of the collection was studied by catalogs of tree plants of dendropark *Olexandria* in 1996 and 2013. The taxonomic composition was analyzed according to the monograph “Tavolgi” (*Spiraea* L.) (2008) and “The check list of Dendroexotics of Ukraine” (2016). The degree of winter-har-

diness is measured by the S. Sokolov 8-point scale (1957), drought-resistance — by the S. Pyatnitsky 6-point scale (1961).

Results. According to the catalog of tree plants in 1996, the collection of taxa of the genus *Spiraea* counts 20 species and 6 hybrids; in the catalog of 2013 there are 17 species, 6 hybrids and 7 forms. The first species that was included into the collections of the dendropark in 1950 was *Spiraea flexuosa* Fisch. ex Cambess. During 1956—1965 the collection was replenished with 18 taxa, from 2000 to 2010 — with 1 species and 10 forms. At present it counts 15 species, 5 hybrids and 9 forms, which belong to 4 sections: *Glomerati*, *Chamaedryon*, *Spiraea*, *Calospira*.

Conclusions. The history of the introduction of species of the genus *Spiraea* of the dendropark *Olexandria* collection dates back to the late 1950's. Plants of all taxa form parterre in park landscape compositions and collections. They have achieved generative development, they are winter-hardy and drought-tolerant. Endemic *Spiraea polonica* Block., introduced in 2004 from a natural habitat, form an introductive population in the forest phytocenosis of the dendropark, expanding due to the root growth.

Key words: introduction, inventory, taxonomic composition, species of the genus *Spiraea* L., dendrological park.